

Recep Şentürk
senturkrecep@gmail.com

Açık Medeniyet Kesrette Vahdet, Vahdette Kesret Diyalektiği

MODERN VE POSTMODERN DÜŞÜNCE ARTIK İNSANLIĞIN SORUNLARINA ÇÖZÜM ÜRETEMİYOR. İSLAM DÜNYASINDAKİ BATICI VE NEO-SELEFİCİ YAKLAŞIMLAR DA İSLAM MEDENİYETİNİ SAHTE BİR İKİLEME SOKUP TARİHİNİN EN KARANLIK KRİZİNE SÜRÜKLEMİŞTİR. GÜNÜMÜZDEKİ ÇATIŞMALARIN SEBEBİ BU SAHTE İKİLEMLERDİR.

Topluşsal farklılıklar asla yok edilemez. Öyleyse onu adil bir şekilde yönetmemiz gerekir. Çağımızın en büyük problemi farklılık yönetimidir. Dünyadaki, bölgesimizdeki ve ülkemizdeki çatışmaların ve savaşların tamamının sebebi Batı medeniyetinin ve Batı taklitçilerinin farklılık yönetimi konusundaki başarısızlığıdır. Doğudan batıya sayısız din, mezhep, kültür ve ırkı asırlardır barış içinde yöneten İslam medeniyetinin en güçlü ve birikimli olduğu alan toplumsal farklılıkların yönetimidir. Buna rağmen, farklılık yönetimi konusunda güçlü bir felsefi alt-yapı ve tarihi tecrübeden yoksun Batı medeniyetini taklit edip İslam medeniyetine ihanetimizin cezasını coğrafyamızda kanlı savaş ve çatışmalarla ödüyoruz.

Genel olarak mahlukat ve özel olarak insanlar, toplumlar ve medeniyetler arasındaki farklılıklara "kesret" yani çokluk denilir. Kur'an-ı Kerim, Peygamber Efendimiz (sav) ve tarih şahadet eder ki kesret asla tekrar etmeyen sonsuz ilahi kudretin tecellisidir. Kesrette vahdet, vahdette kesret vardır çünkü vahdet kesreti do-

ğurur; kesret de vahdete götürür. Adil yönetilen kesret tehdit değil rahmettir.

Dünyadaki medeniyetler, toplumsal farklılıklara ve diğer medeniyetlere bakışları açısından ikiye ayrılır: Açık ve kapalı medeniyetler. Açık medeniyetler beşeri farklılıkları ve diğer medeniyetlerin varlığını kabul edip onlarla barış içinde yaşamayı tercih ederler. Kapalı medeniyetler ise beşeri farklılıkları ve diğer medeniyetleri yok edip, insanları tek tipleştirmeye ve tek başına tüm dünyaya hakim olmaya çalışır.

Kapalı medeniyetler insanlar arasındaki farklılıkları toplumun birliğine karşı tehdit olarak görürler ve insanlar arasındaki farklılıkların yok edilebileceğini farz ederler. Açık medeniyetler ise insanlar arasındaki farklılıkların yok edilmesinin mümkün olmadığını bir ön kabul olarak benimserler ve toplumsal farklılıkların iyi yönetildiği takdirde güç ve zenginlik kaynağı olacağına inanırlar.

Tarih açık ve kapalı medeniyetlerin çatışma sahnesidir. Bu çatışma günümüzde de tüm şiddetiyle devam etmektedir. Tarih boyunca hiçbir medeniyet dünyaya tek başına hakim olamamıştır ve bun-

dan sonra da asla olamayacaktır. Ancak bu tür çabalar tarihten ibret almadan hala sürmektedir ve bunun en son örneği son üç asırdır modernleş(tir)me adı altında yürütülen Batı uygarlığını tüm dünyaya hakim kılıp diğer medeniyetleri yok etme projesidir.

Büyük medeniyetlerin farklılıklara ve ötekine bakışının kapalı ve açık yorumları vardır. Özellikle İslam ve Batı medeniyetlerinin kapalı ve açık yorumları medeniyet içinde ve medeniyetler arasında çatışmalara yol açmaktadır. Bu medeniyetlerin kapalı yorumunu benimseyenler bu çatışmayı körüklemektedir.

Ancak artık bu kapalı medeniyet çağrılarının ve yorumlarının fiiliyatta sosyal ve kültürel zemini ortadan kalkmıştır çünkü hızla gelişen iletişim ve ulaşım teknolojileri sayesinde artık medeniyetlerin sınırları, koruyucu duvarları ve kapıları geçirgen hale gelmiştir. Günümüzde medeniyetler iç içe geçmiştir ve öteki artık uzakta değil hemen yanımızdadır.

Küresel Yeni Olgular

Tüm insanlık açık medeniyet çağına girmiştir. İşte tarihte hiç

şahit olmadığımız ve karşı durulamayan ve geri döndürülemeyecek olan bu yeni küresel olguya verdiğimiz ad açık medeniyettir. Bu vakiyla örtüşecek şekilde, açık medeniyet, bizim insanlık tarihinden çıkardığımız dersler üzerine inşa ettiğimiz gelecek vizyonumuzun ve yeni dünya düzeninin de adıdır. Açık medeniyet fert ve medeniyet seviyesinde fikri bağımsızlık ve adil bir farklılık yönetimi sistemidir.

Açık medeniyetin dört rüknü vardır: "Düşüncede indirgemecilik ve sahte ikilemlerden uzak çok katmanlılık", "Hukukta evrensel insan hakları", "Siyaset ve ekonomide dairevi yönetim" ve "Adalet, ahlakta özgecilik". Bu kısa yazımızda bunların sadece isimlerini zikretmekle yetinmek zorundayız.

İndirgemeci sahte ikilemlere sıkışmış olan dünyamız tarihin en büyük medeniyet krizini yaşıyor. Bu yüzden modern ve postmodern düşünce artık insanlığın sorunlarına çözüm üretemiyor. İslam dünyasındaki Batıcı ve neo-selefi yaklaşım da İslam medeniyetini sahte bir ikileme sokup tarihinin en karanlık krizine sürüklemiştir. İslam dünyası için de çözüm zaten baştan beri diğer medeniyetlere açık olan İslam medeniyetini taklit ve tahriften uzak "gelenekli yenilikçilik" yaklaşımıyla yeniden sahit temellerine dayalı bir açık medeniyet olarak ihyadır. Birçok medeniyetin kapalı medeniyet olduğu dönemlerde İslam açık medeniyet modelini benimsemiştir.

Açık Medeniyet Zorunluluğu

Kapalı medeniyet zalim ve kanlı bir hayaldir çünkü tüm baskılara rağmen insanlık tarihinde hiçbir zaman tek bir din ve medeniyet hakim olamamıştır; daima birden çok medeniyet var olagelmıştır. Hiçbir kapalı medeniyet çabası tarihte başarılı olamadığı gibi çağımızda da olamayacaktır. Son birkaç asırdır batı medeniyetini tüm dünyaya tek başına

Asırlardır zıtlıkları bir arada tutmayı başarabilen açık medeniyet; dinimiz ve tarihi tecrübemiz ışığında, Batı taklitçiliğinin bizi içine düşürdüğü, tefrikaya ve kanlı çatışmalara girmemize sebep olduğu sahte ikilemlerden ve onların doğurduğu gereksiz kavgalardan kurtuluş yoludur.

hakim kılıp diğer medeniyetleri yok etme çabasının başarısızlığa mahkum olduğunun en büyük delili Kur'an-ı Kerim ve tarihtir. İletişim ve ulaşımın çok sınırlı olduğu insanlık tarihi boyunca bile başarılı olamayan bu çabaların açık medeniyet çağına girdiğimiz günümüzde başarılı olma şansları artık hiç kalmamıştır.

Açık medeniyet çağının ayırt edici özelliği, hızla gelişen iletişim ve ulaşım teknolojisi sonucu iç içe geçmiş medeniyetler, ekonomiler, siyasetler, çok-medeniyetli heterojen toplumlar, küresel dayanışma ve küresel rekabettir. Artık nerdeyse hiçbir alan mahalli ve dışa kapalı değildir. Kişilerin, grupların, kurumların, dinlerin, fikirlerin, eğitim sistemlerinin, ekonomilerin ve siyasetlerin bu yeni düzene göre kendilerini direniş ve diriliş diyalektiği içinde hızla yeniden yapılandırmaları bir tercih değil zorunluluktur.

Ötekine saygıya dayalı adil farklılık yönetimi İslam medeniyetinin hem kuram hem uygulamada en güçlü olduğu alandır. On beş asırlık bu tecrübe, din, ırk, sınıf ve cinsiyet gibi alanlarda farklılık yönetimi sorununu çözmeye çalışan günümüz insanlığına son derece faydalı olacaktır. "İslam hak dindir ama tek din değildir"; "İslam hak

medeniyettir ama tek medeniyet değildir" yaklaşımı Asr-ı Saadetten günümüze tüm Müslümanlar tarafından benimsenmiş ve uygulanmıştır.

Bir yandan tektipleştiren modernizm ve relativist postmodernizm diğer yandan taklitçi batıcılık, kavmiyetçilik, ırkçılık ve dışa kapalı neo-selefiçiliğin daha doğrusu Vehhabiliğin insanlığı ve Müslümanları içine sürüklediği sahte ikilemlerden kurtulmamız gerekiyor. Günümüzdeki çatışmaların sebebi bu sahte ikilemlerdir: Din mi bilim mi; akıl mı vahiy mi; batı mı doğu mu; kuzey mi güney mi; Türk mü, Kürt mü; gelenek mi modernite mi; Sünni mi Şii mi? Asırlardır bu zıtlıkları bir arada tutmayı başarabilen açık medeniyet dinimiz ve tarihi tecrübemiz ışığında, Batı taklitçiliğinin bizi içine düşürdüğü ve tefrikaya düşüp kanlı çatışmalara girmemize sebep olan bu sahte ikilemlerden ve onların doğurduğu gereksiz kavgalardan kurtuluş yoludur. Kesrette vahdet, vahdette kesret anlayışının uygulaması olarak açık medeniyet tekerrür etmeyen ilahi tecellinin pırıltıları olan tüm farklılıklarımızla birlikte hepimizin evidir ve dünyada adalet ve barış isteyenler için bir tercih değil zorunluluktur. **■**